

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ และศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

สรุป

ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยวิเคราะห์สถานศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายใน ส่วนใหญ่ โรงเรียนมีการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา รู้คุณค่าและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น เสียสละ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นทีม ได้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ปลอดภัยจากสารเสพติด มีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา และศิลปะ สนใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านครู มีความรู้ความเข้าใจ เป้าหมายของการจัดการศึกษา มีวุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และด้านผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีเทคนิคในการติดตามงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน คือ โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศภายในทางด้านวัฒนธรรม

ส่วนจุดด้อยด้านผู้เรียนที่ควรพัฒนา คือ ควรพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองมีวิสัยทัศน์ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรองให้เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจัดให้มีวิสัยทัศน์เรียนและนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนด้านครู ต้องนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งจัดให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูควรมีการพัฒนาตนเองให้มาก และฝ่ายบริหารควรติดตามผลจากการที่ได้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม ประชุม

สัมมนา หรือศึกษาดูงาน และนำมาปรับปรุงพัฒนา ด้านผู้บริหาร ควรพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างครบถ้วน ทันท่วงทีการใช้งาน ใช้ระบบ IT มาบริหารจัดการให้มากขึ้น มีการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งนำผลการประเมินเป็นข้อมูลในการตัดสินใจพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ควรจัดประชุม อบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน ให้ทีมงานได้รับการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น มีการติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ชุมชน ควรพัฒนาให้มีหลักสูตรท้องถิ่น ควรสร้างภาคีสมาชิก สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันวิชาการ องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ส่วนความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ด้านความตระหนักโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั่นคือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน มีการจัดโครงการ / กิจกรรมด้านเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน ครู และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และสถานศึกษามีการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีของสถานศึกษา ส่วนผลการดำเนินงานที่พึงพอใจในระดับต่ำคือ สถานศึกษามีโครงการ / กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชน เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ด้านความพยายาม มีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการแต่งตั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบงานตามแผนของสถานศึกษาและมีคู่มือปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีแผนกลยุทธ์ ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครู และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษามีแผนการจัดโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครู และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ส่วนผลการดำเนินงานที่เป็นที่ไม่พึงพอใจคือ สถานศึกษามีธรรมนูญโรงเรียน ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครู และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และมีการจัดโครงการ / กิจกรรมด้านการบริหาร เพื่อพัฒนาครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ส่วนด้านความสำเร็จ โดยรวมพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ ครูมีคุณธรรม จริยธรรม วางตัวได้เหมาะสม และเข้ากับชุมชนได้ดี และสถานศึกษามีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็ง และทั่วถึง

ส่วนผลการดำเนินงานที่พึงพอใจน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนและการทำงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดรวบยอด ขาดความรับผิดชอบ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่ำกว่าเกณฑ์ มีนิสัยก้าวร้าวและก่อการทะเลาะวิวาท ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและความหลากหลาย จัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัย มีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการศึกษาเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของผู้เรียนมากขึ้น ควรจัดให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มงวด ครูและผู้ปกครองดูแลและให้การช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และปรับระบบวัดผลและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขณะที่ด้านครู พบว่า ครูขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ขาดความรู้ความสามารถในการผลิต การใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อประกอบการสอน ครูมีภาระงานนอกเหนือการสอนมากเกินไป ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ควรลดภาระงานพิเศษของครู สนับสนุน พัฒนาความสามารถด้านการจัดทำหลักสูตร มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม พัฒนาการจัดทำสื่อและนวัตกรรมที่หลากหลาย ควรพัฒนาหรือสรรหาบุคลากรที่ได้มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับของสังคม จัดหาบุคลากรด้านสนับสนุนการสอนเพิ่มขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาการสอนและความสามารถอย่างต่อเนื่อง

ส่วนด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารให้ความใส่ใจต่อองค์กร บุคลากรและผลผลิตน้อย ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ครู และชุมชน ไม่มีความรู้ และไม่สนใจการปฏิรูปการศึกษา ขาดภาวะผู้นำ ขาดวิสัยทัศน์บริหารจัดการยังไม่ชัดเจนและไม่เป็นระบบ การบริหารจัดการปัจจัยสนับสนุนหรืองบประมาณไม่ทั่วถึง และไม่มีความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ วางนโยบาย ควรมีการระดมปัจจัยสนับสนุนให้เหมาะสมกับการพัฒนาแต่ละด้าน ควรพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารจัดการ ปลูกฝังจิตสำนึก พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคัดกรองตำแหน่งผู้บริหาร ควรส่งเสริมและสนับสนุนเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับชุมชนเพื่อร่วมจัดการศึกษา ควรใช้หลักประชาธิปไตยและบริหารแบบมีส่วนร่วม และ พัฒนาภาวะผู้นำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบอย่างที่ดี กล่าวคือกล้าทำ

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

จุดด้อยและแนวทางการพัฒนาที่สำคัญจากการประเมินคุณภาพภายใน

ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ โดยวิเคราะห์สถานศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายใน ผลการประเมินในภาพรวมทั้งรอบที่ 1 และ 2 อยู่ในระดับดี – ดีมาก นั่นคือ ทั้งโรงเรียนวังชันวิทยาและโรงเรียนสรอยเสรีวิทยา มีการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน แต่มาตรฐานที่ทั้งสองโรงเรียนมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ พบว่าโรงเรียนสรอยเสรีวิทยา ได้ระดับคุณภาพพอใช้ในรอบที่ 1 เนื่องจากโรงเรียนมีหลักสูตรการสอนที่ไม่ได้เน้นให้นักเรียนฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงควรวางแผนจัดทำโครงการพัฒนาการเรียนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ เพื่อพัฒนาและยกระดับทักษะ ความสามารถผู้เรียนในเรื่องการคิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ให้มากขึ้น มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร พบว่าโรงเรียนวังชันวิทยา ได้ระดับคุณภาพดีในรอบที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีหลักสูตรที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ หลักสูตรไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงควรวางแผนจัดทำหลักสูตรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พบว่าโรงเรียนสรอยเสรีวิทยาได้ระดับคุณภาพพอใช้ในรอบที่ 1 เนื่องจากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงควรวางแผนพัฒนาและจัดทำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น การพัฒนาห้องสมุด การติดตั้งระบบอินเตอร์เน็ตเพื่อให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูล หรือจัดทำโครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน เป็นต้น ส่วนจุดด้อยที่ควรพัฒนาในภาพรวมของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสองโรงเรียน ด้านผู้เรียนที่ควรพัฒนา คือ ควรพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรองให้เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจัดให้มีวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครู ควรมีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูควรมีการพัฒนาวิชาชีพให้มากขึ้น และฝ่ายบริหารควรมิเทศ ติดตาม สนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม ประชุม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุง

วิชาชีพของตนเอง ส่วนด้านผู้บริหารมีจุดด้อยที่ควรพัฒนาคือ การบริหารจัดการด้านระบบข้อมูล สารสนเทศ ควรให้เป็นระบบทันต่อการใช้งาน ใช้ระบบ IT มาบริหารจัดการให้มากขึ้น มีการนิเทศ ติดตามผลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ครั้งต่อไป ควรจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา หรือศึกษาคูณาน แก่ทีมงานเพื่อให้ได้รับการ พัฒนามากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังจันทน์

จังหวัดแพร่

ปัญหาที่พบจากการศึกษาด้านความตระหนักคือ สถานศึกษามีโครงการ/กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชน เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิเคราะห์สถานศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายใน ที่มีการดำเนินงานในระดับดีมาก ขณะที่ สมจิต ตาคำแสง (2548) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่ามีการสร้างความตระหนักในการจัดทำแผนพัฒนา มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและสอดคล้องกับหลักสูตร ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ส่วนที่ยังไม่ได้ปฏิบัติคือการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การประเมินความสอดคล้อง และการบริหารงานแบบส่วนร่วมในการจัดทำแผน ปัญหาคือ คนในชุมชนเป็นชาวไทยภูเขา ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดแคลนบุคลากรและครูขาดความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อเสนอแนะคือ สร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง แต่ขัดแย้งกับสำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 9-12) ที่สรุป การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กร หรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามได้มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ทักษะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูและผู้บริหารต้องตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้และถูกกำหนดให้สถานศึกษา
 ทุกแห่งต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและประกาศ
 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553
 โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ นั่นคือ สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและ
 ตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร
 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้สอนทำบทบาทหน้าในการสอน จัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อ
 พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดการศึกษา
 ได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด นอกจากนี้ต้อง
 เปิดโอกาสให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งในฐานะเป็น
 คณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะทำงานในส่วนอื่น ๆ ของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันคิด
 ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริมและติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจใน
 ความสำเร็จของสถานศึกษา ตลอดจนผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องได้รับรู้มาตรฐานการศึกษา
 ของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาาร่วมกัน และเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่า
 สามารถนำผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ได้กำหนดร่วมกันหรือไม่ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องสร้าง
 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เลือกรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมและ
 สามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้น
 ที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำงาน
 อย่างมีทิศทางชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน เช่นเดียวกับ ชาญเจริญ ชื้อชวกรกุล (2550) ที่ได้ศึกษา
 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกที่สองของโรงเรียน
 ไป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก จังหวัดลำปาง พบว่ามาตรฐานด้านการบริหารและการจัด
 การศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 ของครูและบุคลากร ผู้บริหารใช้หลักการมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การประเมิน
 ร่วมกัน จัดกิจกรรมนิเทศอย่างเป็นระบบครบวงจร พัฒนาสื่อ อุปกรณ์ช่วยสอน ปรับสภาพแวดล้อม
 และจัดมาตรการความปลอดภัยภายในโรงเรียน ส่วนมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
 ได้ระดับดีมาก มีแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมมือกับชุมชนสืบสานงานพระราชดำริ
 และร่วมมือหน่วยงานเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์
 เพื่อสร้างความตระหนักและเปิด โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ด้านความพยายาม สถานศึกษามีธรรมเนียมโรงเรียน ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครูพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และมีการจัดโครงการ / กิจกรรมด้านการบริหารเพื่อพัฒนาครูหรือคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาน้อยมาก เช่นเดียวกับ ประณีต วงศ์ดีตะ (2547) ที่ได้ศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ด้านผู้เรียนโดยภาพรวมพบว่า ปัญหาคือนักเรียนขาดความพร้อมในการเรียนรู้ ขาดทักษะกระบวนการคิดที่เป็นระบบ ข้อเสนอแนะคือควรสร้างเข้าใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักเห็นความสำคัญ ส่งเสริมทักษะกระบวนการและเทคนิคการสอนแก่ครูผู้สอนมากขึ้น ส่วนด้านกระบวนการโดยภาพรวมพบว่ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในสถานศึกษา ปัญหาคือครูขาดทักษะด้านกระบวนการ โครงสร้างการบริหารของโรงเรียนไม่ชัดเจน ข้อเสนอแนะคือครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพให้นักเรียนอย่างหลากหลายและเป็นระบบ และด้านปัจจัยโดยภาพรวมพบว่าความพร้อมในการเข้าอบรมการจัดทำหลักสูตร ปัญหาที่พบคือสถานศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตามสาขาวิชา ขาดงบประมาณและสื่อการสอน ข้อเสนอแนะ ควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรสนับสนุนให้เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งตรงกันข้ามกับ นัทพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์ (2549) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย พบว่าโดยภาพรวมทุกด้านมีการปฏิบัติในทุกกิจกรรม ด้านคุณภาพผู้เรียนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ส่งเสริมความมีวินัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ด้านกระบวนการ เน้นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ส่วนด้านปัจจัยได้ปฏิบัติตามเป้าหมายของแผนจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เน้นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ งบประมาณไม่เพียงพอ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศไม่ทันต่อการใช้งานและไม่เป็นปัจจุบัน รวมถึงไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยวิธีที่หลากหลาย ทำนองเดียวกัน ฉัญจური โพธิ์คง (2547) ได้ศึกษาระบบกลไกที่มีประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่ามีการดำเนินงานในระดับดีมาก การดำเนินงานขั้นดำเนินการมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาสอดคล้องหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ การกำหนดควมวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนา ส่วนปัญหาที่พบคือ บุคลากรขาดทักษะความรู้ความเข้าใจ ไม่ตระหนักให้ความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ บุคลากรมีภาระงานมาก การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่ตรงตามมาตรฐาน ไม่ชัดเจนและไม่เป็นปัจจุบัน



ส่วนด้านความสำเร็จ ปัญหาที่พบด้านผู้เรียน คือ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 3.87) มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรน้อย (ค่าเฉลี่ย = 3.90) มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องน้อย (ค่าเฉลี่ย = 3.93) ตลอดจนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดความรับผิดชอบ ขาดคุณธรรม จริยธรรม มินิสัยก้าวร้าวและก่อการทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ไม่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมไม่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และสอดคล้องหลักสูตรสถานศึกษา มีการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เต็มที่ เนื่องจากครูมีภาระงานพิเศษมากเกินไป ทุ่มเทและให้ความสนใจกับงานพิเศษมากกว่าการสอน ครูบางกลุ่มไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่มีความสามารถในการจัดทำสื่อ หรือนวัตกรรมที่จะช่วยประกอบการสอน และการควบคุมดูแลนักเรียนในปกครองของตนเอง ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาด้านนักเรียนและด้านครูที่สัมพันธ์กัน คือ ควรลดภาระงานพิเศษของครู เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาความสามารถด้านการสอน การจัดทำหลักสูตร จัดทำสื่อและนวัตกรรมที่หลากหลาย มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดและความหลากหลาย โดยมีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการศึกษา เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของนักเรียนมากขึ้น และควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องพัฒนาหรือสรรหาบุคลากรที่ได้มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับของสังคม จัดหาบุคลากรด้านสนับสนุนการสอนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ควรมีการจัด โครงการ/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัย จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มงวด โดยครูและผู้ปกครองควรดูแลและให้การช่วยเหลือเรื่องการเรียนและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการปรับระบบวัดผลและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ชัดเจนเป็นระบบ ด้านผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญ ความสนใจต่อองค์กร บุคลากรและผลผลิตน้อย ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ครู และชุมชน ไม่มีความรู้และให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาไม่มากที่ควร ขาดภาวะผู้นำ ขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ และไม่มีความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหารควรมีการวางนโยบาย ระดมปัจจัยสนับสนุนให้เหมาะสมกับการพัฒนาแต่ละด้าน ควรพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารจัดการ ปลูกฝังจิตสำนึก พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคัดกรองตำแหน่งผู้บริหาร ควรส่งเสริมและสนับสนุนเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับชุมชนเพื่อร่วมจัดการศึกษา โดยใช้หลักประชาธิปไตยและการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนพัฒนาภาวะผู้นำให้ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลง เป็นแบบอย่างที่ดีและกล้าคิดกล้าทำเช่นเดียวกับ จารึก แก้วบุญปิ่น (2546) ที่ศึกษาความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย โดยภาพรวมมีความพร้อมปานกลาง และปัญหาที่พบด้านผู้เรียน คือขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบ อีกทั้งผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดความมั่นใจและไม่กล้าแสดงออก ข้อเสนอแนะคือควรจัดกิจกรรมบูรณาการปลูกจิตสำนึก กระตุ้น ชี้นำและติดตามอย่างใกล้ชิด ซึ่งขัดแย้งกับ เรณู ชุ่มวาริ (2549) ที่สรุปศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้บริหารได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และหลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก ส่วนครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี ตลอดจนผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รวมถึงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ แต่ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในระดับปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ควรให้ครูพัฒนาการจัดทำแผนการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรอง คิดรวบยอด ฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามจากบทเรียนและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
2. ควรพัฒนาบุคลากรโดยจัดการประชุม อบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานให้สามารถจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามมาตรฐาน
4. ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มาใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อและใช้สื่อ นวัตกรรมในการสอนและจัดทำบทเรียน

6. พัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากและกว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

7. จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม มีหลักฐานชัดเจน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

8. สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานราชการ ต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา ตลอดจนประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาสถานศึกษาให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทราบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เฉพาะโรงเรียนใด โรงเรียนหนึ่งจะทำให้ผลการศึกษาของแต่ละโรงเรียนมีความชัดเจนในและนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ควรจัดทำวิจัยโดยใช้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นฐานเพื่อที่จะได้ข้อมูลเชิงลึกและนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป